

Stanisław Liszewski

IV SEMINARIUM NAUKOWE GEOGRAFÓW UNIWERSYTETÓW
PROWANSALSKIEGO I ŁÓDZKIEGO nt. „AKTUALNE PROBLEMY
OSADNICTWA TURYSTYCZNEGO I OBSZARÓW CHRONIONYCH
W POLSCE I WE FRANCJI” (28.05.–3.06.1994 r.)

LE IVème SÉMINAIRE SCIENTIFIQUE DES GÉOGRAPHE
UNIVERSITÉ DE PROVENCE ET UNIVERSITÉ DE ŁÓDŹ:
„PROBLÈMES ACTUELS DE LA COLONISATION TOURISTIQUE
ET DES ESPACES PROTÉGÉS EN POLOGNE ET EN FRANCE”
(28.05.–3.06.1994)

THE 4th SCIENTIFIC SEMINAR OF THE GEOGRAPHERS OF
THE PROVENCE AND ŁÓDŹ UNIVERSITIES ON: „THE CURRENT
PROBLEMS OF THE TOURIST SETTLEMENT AND THE REGIONS
PROTECTED IN POLAND AND FRANCE” (28th MAY–3rd JULY 1994)

W ramach trwającej od 1974 r. umowy o bezpośredniej współpracy pomiędzy Uniwersytetem Łódzkim a Uniwersytetem de Provence (dawniej Uniwersytet Aix-Marseille II – Francja) utrzymywane są żywe kontakty naukowe geografów zajmujących się problematyką osadnictwa i turystyki. Kontakty te zaoocowały m. in. cyklicznymi seminariami naukowymi organizowanymi przemienne w Polsce i we Francji. Pierwsze tego typu seminarium odbyło się w maju 1988 r. w Polsce (Folia Geographica 1991), drugie we wrześniu 1989 r. we Francji („Méditerranée” 1989), trzecie ponownie w Polsce, w maju 1992 r. (K a c z m a r e k 1993) i wreszcie czwarte na przełomie maja i czerwca 1994 r. we Francji.

Seminaria te mają charakter spotkań roboczych zespołów naukowych prowadzących badania nad wspólną wcześniej uzgodnioną problematyką, na obszarze swoich krajów i służą prezentacji wyników badań oraz konfrontacji uzyskanych rezultatów. Tradycyjnie w programie każdego seminarium przewidziana jest wycieczka studialna, która ma na celu ilustrację w terenie problemów badawczych, które są następnie omawiane i dyskutowane w czasie sesji referatowych.

IV seminarium odbyło się w dniach od 28 maja do 3 czerwca 1994 r. w Uniwersytecie de Provence (Aix-en-Provence), a wyjazd studialny obejmował deltę Rodanu oraz Langwedocję. Celem seminarium było przedyskutowanie aktualnych trendów rozwojowych oraz sytuacji osadnictwa turystycznego w Polsce i we Francji, jak również wymiana poglądów na temat form zagospodarowania

i użytkowania turystycznego obszarów prawnie chronionych (parki narodowe, parki krajobrazowe itp.) w obu krajach.

Seminarium rozpoczęło się od trzydniowej wycieczki studialnej. Pierwszego dnia trasa wycieczki wiodła z Aix-en-Provence przez Martigues w deltę Rodanu na obszary parku regionalnego Camargue. Tematem dnia było zagospodarowanie i użytkowanie obszaru chronionego Camargue. Prowadzący tego dnia seminarium Frédéric Soulie zaprezentował genezę krajobrazu delty i prowadzoną tam działalność gospodarczą (wydobycie soli, uprawy ryżu, hodowla byków i koni), jak również rozwijającą się z dużym rozmachem działalność turystyczną. Ta ostatnia wykorzystuje specyficzne warunki naturalne, oferując coraz liczniej odwiedzającym turystom zarówno podziwianie przyrody (rezerwat zoologiczny i botaniczny), jak również wypoczynek aktywny, zwłaszcza wędrówki konne. Nie bez znaczenia są tu imprezy folklorystyczne, których centrum znajduje się w miejscowości Saintes-Maries-de-la-Mer (m. in. przepęd byków przez miasto, corrida). Funkcja turystyczna jest tu coraz bardziej widoczna co przejawia się m. in. w przekształcaniu miejscowego osadnictwa. Część dużych farm, tracąc dotychczasowe podstawy ekonomiczne (nieopłacalność uprawy ryżu), przystosowuje swoje zabudowania na hotele, restauracje czy ośrodki jazdy konnej. Skala tego zjawiska nie znajduje odpowiednika w polskich parkach narodowych czy krajobrazowych. Dzień zakończył się noclegiem w Arles, mieście o bogatej historii i licznych zabytkach m. in. rzymskich.

Drugi dzień wycieczki studialnej prowadziła Pani prof. Lise Coulet. Trasa tego dnia przebiegała z Arles przez Aigues-Mortes do la Grande-Motte i dalej wybrzeżem Morza Śródziemnego przez Sète, le Cap d'Agde do Beziers. Tematem dnia było osadnictwo turystyczne na wybrzeżu Morza Śródziemnego, jego formy zagospodarowania i różnicowanie morfologiczne. Trasa wycieczki została tak zaplanowana, aby można się było zapoznać zarówno z przekształceniami, jakie poczyniła turystyka w tradycyjnym osadnictwie rybackim m. in. na odcinku między Sète a Marseillan (hoduje się tu m.in. ostrygi), jak również z zupełnie nowymi, wybudowanymi niemal na „surowym korzeniu” „aglomeracjami turystycznymi”. Drugą z wymienionych form poznaliśmy zwiedzając La Grande Motte, Balaruc-les-Bains oraz le Cap d'Agde. Oglądany tego dnia pas wybrzeża Morza Śródziemnego zaliczony jest do najmłodszych regionów turystycznych Francji. Ze względu na swoje zagospodarowanie, jak i liczne miasta oraz obiekty zabytkowe, pełni on funkcje wypoczynkowe i krajoznawcze (Ptaszycka-Jackowska, Jackowski 1974). Obok upraw winnej latorośli, turystyka stała się obecnie jedną z głównych form działalności gospodarczej w Langwedocji. Drugi dzień wycieczki zakończyło zwiedzanie starego, tradycyjnie żyjącego z handlu i przetwórstwa winnej latorośli, miasta Béziers.

Trzeci i ostatni dzień wycieczki studialnej poświęcony był w całości poznaniu Carcassonne. Miasto to, którego początki sięgają I w. p.n.e. (obóz rzymski) należy dziś do najbardziej znanych obiektów zabytkowych w Europie. Naj-

starsza część miasta – La Cité – otoczona jest olbrzymim, bardzo dobrze zachowanym zespołem średniowiecznych murów obronnych pochodzących z VI–XIII w. W obrębie murów zachował się zamek książęcy z XII w. oraz kościół St.-Nazaire (XI–XIV w.) Carcassonne (najstarsza jego część) jest klasycznym przykładem miasta żyjącego dziś z turystyki, której podporządkowane zostało praktycznie wszystko, a cała ta część miasta, zachowując zarówno układ jak i morfologię średniowieczną, przystosowana została na potrzeby przybywających tu turystów. Celowi temu służą nie tylko zabytki, ale wszystkie sklepy, hotele, restauracje i bary a nawet wielki, współcześnie wybudowany amfiteatr, przylegający do starych fortyfikacji. Rozwój infrastruktury turystycznej w tym mieście jest dobrym przykładem pokazującym, jak można konsumować ekonomicznie walory turystyczne pozostawione nam przez historię.

Drogę powrotną z Carcassonne do Aix-en-Provence odbyliśmy przemierzając się autostradą południową przez Narbone, Montpellier, Nimes i Arles.

Kolejna część seminarium poświęcona była prezentacji referatów zarówno przez pracowników Uniwersytetu Prowansalskiego jak i Uniwersytetu Łódzkiego. Łącznie, w czasie dwóch sesji referatowych, którym przewodniczyli kolejno: prof. M. Rościszewski z Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Warszawie, dr E. Dziegieć z Uniwersytetu Łódzkiego oraz prof. A. de Reparaz z Uniwersytetu de Provence, wygłoszono dziewięć referatów.

W sesji pierwszej referaty przedstawili: prof. S. Liszewski – *Miejscowości turystyczne w Polsce w okresie transformacji ustrojowej*, prof. A. de Reparaz – *Agroturystyka we Francji na przykładzie regionu Prowansja-Alpy-Lazurowe Wybrzeże (PACA)*, dr E. Dziegieć – *Parki narodowe w Polsce, ich specyfika i aktualne problemy*, mgr R. Wiluś – *Walory turystyczne parków krajobrazowych w Polsce*.

Po każdym referacie wywiązywała się bardzo ożywiona dyskusja, w czasie której konfrontowano omawianą problematykę na terenie Polski i Francji. Odwoływano się również do przykładów, które były prezentowane w czasie wycieczki studialnej, zwłaszcza na terenie parku regionalnego Camargue, jak również do obszarów chronionych poznanych w czasie seminariów w Polsce (1988, 1992 r.)

Drużga sesja składała się z pięciu referatów, które kolejno wygłaszali: prof. B. Barbier – *Struktura organizacyjna turystyki w regionie Prowansja-Alpy-Lazurowe Wybrzeże (PACA)*, dr S. Kaczmarek – *Strategia rozwoju turystycznego na przykładzie gminy podmiejskiej w okolicach Łodzi*, mgr B. Włodarczyk – *Turystyka w Świętokrzyskim Parku Narodowym*, mgr V. Manonne – *Kolej turystyczna w Sewenach*, i na zakończenie prof. M. Rościszewski – *Euroregion Nysa*.

Również i w tej sesji dyskusja odbywała się po każdym wystąpieniu. Zarówno referaty jak i dyskusja wyraźnie wskazały na różnice jakie występują w procesie rozwoju turystyki we Francji i w Polsce. Francja należy dziś do tej grupy państw – i to nie tylko w Europie – w których turystyka nosi wszelkie

znamiona działalności gospodarczej, nazywanej niezbyt szczęśliwie, przemysłem turystycznym. Dotyczy to nie tylko zagospodarowania turystycznego na obszarach ogólnie dostępnych (np. wybrzeże Langwedocji) ale również na obszarach chronionych, czego przykładem był park regionalny Camargue. Na tym tle rozwój turystyki w Polsce znajduje się w fazie początkowej, co z jednej strony stawia przed nami konieczność podjęcia ważnych, wymagających znacznych nakładów finansowych decyzji, z drugiej zaś umożliwia, przy podejmowaniu tych decyzji, ominięcie błędów popełnianych w innych krajach. Ta ostatnia uwaga odnosi się zwłaszcza do wprowadzenia funkcji turystycznej na obszary chronione.

Na zakończenie seminarium odbyło się spotkanie jego uczestników z dyrekcją i pracownikami Instytutu Geografii Uniwersytetu Prowansalskiego, w czasie którego wspomniano dwudziestoletnią współpracę obu placówek naukowych, snując plany na przyszłość.

Ostatniego dnia pobytu we Francji zorganizowana została wycieczka po Marsylii, w czasie której mogliśmy zapoznać się m. in. z nowo zagospodarowanym odcinkiem plaży, położonym na południe od centrum tej wielkiej aglomeracji portowej południowej Francji.

W podsumowaniu IV seminarium wszyscy jego uczestnicy podkreślali duże walory poznawcze oraz teoretyczne tego spotkania. Rokuje to dobrze na przyszłość i dalszą współpracę między zespołami geografii turystyki obu uniwersytetów.

Bezpośrednimi organizatorami IV seminarium byli prof. Bernard Barbier i dr Claudine Durbiano, którzy dołożyli wielu starań, aby to kolejne spotkanie geografów Aix i Łodzi przebiegło w sposób merytorycznie owocny, sprawny organizacyjnie i tradycyjnie już w bardzo dobrej, przyjaznej atmosferze.

PIŚMIENNICTWO

- Folia Geographica, 1991, *Przemiany przestrzeni wiejskiej w Polsce i we Francji pod wpływem urbanizacji i turystyki*, Acta Universitatis Lodzensis, z. 14, Łódź.
- Kaczmarek S., 1993, *Sprawozdanie z 3 seminarium „Łódź-Aix” nt. „Aktualne problemy turystyki w Polsce i we Francji oraz ich konsekwencje w organizacji przestrzeni”*, „Turyzm”, t. 3, z. 2.
- "Méditerranée", 1989, t. 69, *Tourisme rural en montagne: les Hautes-Alpes et les Tatry*, Aix-Marseille-Avignon-Nice.
- Ptaszycka-Jackowska D., Jackowski A., 1975, *Turystyka w regionie Langwedocja-Roussillon*, „Ruch Turystyczny”, z. 2.

Prof. dr hab. Stanisław Liszewski
Katedra Geografii Miast i Turyzmu
Uniwersytet Łódzki
al. Kościuszki 21
90-418 Łódź

Wpłynęło:
15 czerwca 1994 r.